

INSERTIUNI:
se plătesc cu prețuri foarte
reduse.

Manuscrisurile sunt a se adresa
redacției și acelea nu se în-
poiază.

Epistole nefrancate nu se primesc.

ACTIVITĂȚEA

ABONAMENT:
Pe an 6 cor. pe 1/2 an 3 cor.
Pentru plugari—țărani pe an
4 coroane.
Pentru România și străinătate
Pe an 16 franci.
Un număr costă 12 bani

EDITOR, PROPRIETAR ȘI ȘEF-REDACTOR:

DR. AUREL MUNTEAN

Apare în fiecare Joi.

REDACTOR RESPONSABIL:

LAURIAN BERCIAN

Conferența preoțească.

Lucrare, cetită de preotul Manasie Iar din
Toltia, — în conferența preoțească ținută în Orăștie,
la 11 Noembrie v. 1903.

(Urmare și fine.)

E în genere cunoscută și de aceea
nu ar fi lipsă ca să amintesc străvechea
zicere: »Verba movent, exempla tra-
hunt«, zicere care pururea va exprima
adevăr neresturnabil.

Fiind adevăr neresturnabil, că exem-
plele trag, cele bune în direcție bună,
ear' cele slabe în direcție slabă, — tre-
buie ca preoții să dea poporului exem-
ple bune, trebuie adevărat, ca mai cu
seamă ei să facă aceea ce învață pe
popor a face. Spre exemplu, când preotul
vorbește în — sau afară de biserică despre
virtutea numită bună înțelegere, — fap-
tele și purtările lui trebuie să dove-
dească, că el nu iubește cearta și pro-
cesele; când preotul combate ura, pisma,
răutatea de inimă, lăcomia, etc. etc. să
cere, ca el să nu fi exprimat vorbe și să
nu fi comis fapte cari să dovedească,
că chiar el e stăpânit de acele uri-
cioase și degradatoare patimi, pe cari
cu gura le combate; când preotul în-
deamnă pe cei ce știu ceti și scrie, ca
să se ocupe cu cetitul și scrisul, și mai
cu seamă să cetească cărți și reviste
de cuprins instructiv și educativ — să
cere, ca el, adevărat preotul să fie privit
de popor ca un iubitor de carte și
dornic de a-și îmbogăți sufletul cu cu-
noștințe și simțăminte nobile și înălță-
toare; când preotul apelează la popor
pentru solvarea sidoxiei, sau aruncului
spre acoperirea salariului învățătoresc și
a altor trebuințe de natură bisericască
sau școlară, — el să fie în curent cu
aceste mici contribuții culturale. Scurt
zis preotul să se poarte așa, ca atunci
când el învață și sfătuiește, să nu se
poată zice din nici o parte, că el peste
tot nu face aceea ce învață pe alții
ca să facă.

Intru cât știu eu, preoții noștri, în
genere vorbind, și fac aceea ce vor-
besc. Faptul, că între preoții noștri să
află aici sau colea câte unul, care atât
în privința cuvântărilor cât și a exem-
plilor bune lasă de așteptat, — cum
și faptul, că și preoții însemnați ca buni
comit câte-o greșală, — nu îndreptă-
tește pe nime a zice în mod direct
sau indirect, că vina scăderilor înrădă-
cinate în popor o poartă preoțimea, ci
îndatorează pe fie-cine a gândi la ade-
vărul, că preoții, fiind și ei oameni,
încă sunt ființe neperfecte și ca atari
supuși greșelilor. Va să zică preoții
noștri, în genere să arată cu exemple
bune înaintea poporului.

Inteligința noastră, și cu exemple
e datoare a da preoțimei mână de a-
jutor la combaterea scăderilor.

Cum ?

Aș, ca ea să cerceteze biserica
mai de aproape și să ojenească cu convenita
aspră și să se exprime în mod
de îngrijitor despre cele bisericesti și
sfinte. Singuraticii inteligenți, dacă sunt
membrii să cerceteze ședințe de ale
corporatiunilor bisericesti inferioare,
pentru ca cu praxa, cu cunoștințele și
cu vaza lor să promoveze cauzele bi-
sericesti și școlare, și pentru ca astfel
pildă bună să dea poporului în ceea-ce
privește întărirea cetăților numite: Bi-
serică și Școală. Inteligența noastră să
nu încungiere preoții, ci să caute prilej
de a conveni și conversa cât de des
cu ei, și astfel pildă bună să dea po-
porului în ceea ce privește stima față
de preoți.

După cum știu eu și cred că știe
fie-care membru al onoratei conferențe,
inteligința noastră nu face astfel, ci face
așa, că în toate centrele să divizează
în partide cari socotesc, că ar fi slăbi-
ciune de caracter dacă una ar întinde
mâna de pace către partida sau parti-
dele contrare, și dacă ar căuta prilej
de împăciuire sau de aplanare a certe-
lor și neînțelegerilor. Astfel inteligența
noastră, în toate centrele e în conti-
nuă ceartă și neînțelegere, și nici cel
mai nobil și mai sfânt scop nu o poate
întruni la conlucrare comună și ar-
monică.

De această fatală scădere a inte-
liginței noastre, pe preoții noștri să-i
ferească bunul Dumnezeu, mai ales acolo,
unde avem doi sau mai mulți preoți.
Să ferească bunul Dumnezeu, ca scă-
derea aceasta să nu se incubeze și ge-
neralizeze și în poporul nostru de rând,
precum s'a incubat și generalizat în
inteligința noastră de pretutindena.

*

Mi-am ținut de datorință a con-
templă, de aceea am contemplat și
contemplând cred că am aflat un mij-
loc până acuma necunoscut și prin
urmare nepracticat sau neaplicat, des-
pre care eu gândesc, că ar fi mijlocul
cu care mai cu efect s'ar putea lucra
la delăturarea scăderilor înrădăcinate în
popor.

Înainte de a numi acel mijloc nou,
fie-mi permis a premita următoarele, și
anume:

Să știe, că membrii ai conferenței
tractuale preoțești, sunt fără excepție
toți preoții respectivului tract proto-
presbiteral.

Dacă conferențele preoțești s'ar
ține din an în an pe rând în fie-care
comună a protopresbiteratului, dacă po-
porul ar asista la conferențe și în ele
între altele s'ar vorbi și despre lucruri
adequate priceperii poporului, — prin
aceea poporul s'ar lumina și în cele
din urmă s'ar îndrepta pe calea aceea
bună, care ar duce la desrădăcinarea
scăderilor înrădăcinate în el. De aceea

ar fi foarte salutar, dacă conferențele
preoțești anuale s'ar ținea pe rând în
fie-că e sat. Zic, că asta ar fi foarte
salutar dară totdeodată observ, că ține-
nerea conferențelor anuale preoțești pe
rând în fie-care sat, nici chiar dacă ar
fi posibilă — nu ar ar avea absolut
nici un înțeles, pentru-că:

Fiind numărul comunelor unui pro-
topopiat 25—30—35—40, special al
protopopiatului nostru, peste 60 co-
mune cu filii cu tot, — rândul unei
comune de a fi onorată cu ținerea în
ea a conferenței anuale preoțești, în
casul cel mai favorabil ar veni abia
numai la câte un pătrar de veac. Lu-
cru firesc, că astfel buna influință pe
care ar avea-o o conferență preoțească,
până la altă conferență ar peri, s'ar
șterge cu totul din gândul și inima po-
porului, și așa apoi fie-care conferență
preoțească ce la rândul seu s'ar ținea
prin comune, nu ar continua zidirea
lucrului bun început de conferența an-
terioară, ci ar trebui să înceapă lucrul
din nou.

Fire-ar ceva, ce ar înlocui ținerea
pe rând în fie-care sat a conferențelor
preoțești și buna lor influință asupra
poporului, — și ce s'ar putea întruni
pe rând în fie-care sat cel mult la câte
6—8 ani? Ar fi, și acel ceva sunt așa
numitele secții conferențiale preoțești,
compuse d. e. din câte 6—8 preoți în-
vecinați.

Pentru ca secțiile conferențiale
preoțești să influențeze asupra poporu-
lui întocmai precum ar influența confe-
rențele preoțești, ele, adevărat secțiile con-
ferențiale preoțești să se întrunească în
fie-care an pe rând în câte o comună
a teritoriului secției conferențiale, sub
conducerea unui preot designat de pro-
topopul.

Poporul să fie din bună vreme în-
cunosținat despre întrunirea în biserică
a secției conferențiale preoțești și să
fie poftit a veni și el la biserică în
număr cât de mare. Toți preoții întruniți
în secție conferențială, să facă veci-
năria, unii ca cetitori de ectenii, alții
ca cântăreți în strană, — ear' imediat
după vecernie să slujască asemenea
toți preoții, spre exemplu părăstas pen-
tru reșosatul preot local, sau pentru
unul ori pentru mai mulți fruntași ai
comunei, cari s'au distins prin sprijini-
rea și promovarea cauzelor bisericesti
și școlare, — sau să facă în biserică
feștania ori maslul. Ca încheiere, unul
dintre preoți, excepționând pe cel lo-
cal, să rostească sau să cetească în stil
poporal o cuvântare adecuată pricepe-
rei poporului, cu scop de a combate
cutare sau cutare scădere înrădăcinată
cu deosebire în poporul respectivei
comune.

Prorocesc cu deplină siguranță, că
satele noastre, respective credincioșii

noștri dela sate cu deosebit interes și
căldură ar împina și primi eventua-
lele secții conferențiale preoțești, —
că și de așteptarea eventualelor secții con-
ferențiale preoțești, în sufletul poporului
ar lăsa adănci și binefăcătoare urme,
și că poporul, convingându-se că preo-
țimea noastră are interes și durere de
inimă pentru soarta și viitorul lui, ar
lua în seamă și ar împlini în măsură
mai mare de-cum până acuma au luat
și au împlinit sfaturile și învățăturile
preoților locali, date în — și afară de
biserică.

La nici un cas nu ar strica, dacă
conducătorii secțiilor conferențiale preo-
țești ar primi dela protopopul onorifica
însărcinare și autorizare de a cerceta
mersul tuturor afacerilor bisericesti și
școlare ale comunei în care preoții în-
vecinați s'ar întruni în secție conferen-
țială preoțească, — de a cere opiniu-
nea secției conferențiale în ceea-ce pri-
vește îndreptarea eventualelor scăderi,
— și de a atrage atențiunea respecti-
vului paroh local la aceea opinie a
secției.

Preotul conducător al secției con-
ferențiale preoțești, să-și facă însemnări
despre toate momentele mai însemnate
și de interes general, petrecute și vē-
zute cu ocaziunea întrunirii secției con-
ferențiale preoțești, și pe acelea însem-
nării apoi să le comunice protopopului.
Protopopul la rândul seu să facă pen-
tru conferența preoțească un raport ge-
neral despre activitatea tuturor secțiilor
conferențiale preoțești, aflătoare în pro-
topopiatul seu. În un asemenea raport
să fie puse în clară evidență atât lu-
crurile bune, cât și cele slabe sau scă-
derile ce peste tot s'au observat cu
ocaziunea întrunirii secțiilor conferen-
țiale preoțești.

Cred, că nu e de lipsă să mai
spun, fiind-că din cele zise fie-cine
poate vedea, că mijlocul acela nou,
despre care eu gândesc și zic cu toată
hotărârea că mai cu efect s'ar putea
lucra la delăturarea scăderilor înrădă-
cinate în popor, ar fi: Secțiile con-
ferențiale preoțești, așa precum eu le
descrisei.

Inteligința noastră, cu ocaziunea
întrunirii eventualelor secții conferen-
țiale preoțești ar avea cel mai bun
prilej de a învăța, îndemna și îndruma
poporul, ca să asculte și să îplinească
învățăturile, sfaturile și îndrumările pe
cari i-le dau preoții. Ce frumos și ce
folositor ar fi, dacă oamenii noștri in-
teligenți știind aceasta ar asista la în-
trunirea eventualelor secții conferențiale
preoțești, spre a se achita de datorința
de a fi și ei îndreptătorii și luminătorii
poporului!

Sunt de părerea, ca preoții cari
sau ca conducători, sau ca membrii ai
secției conferențiale ar escela prin zel,

conștiințiositate și punctuositate, — se fie distinși. Asemenea preoți hotărât că ar folosi bisericii atâta cât folosesc preoții, cari ca oameni cu dare de mână și cu atragere și iubire cătră biserică și școală, dăruiesc pe seama aceora pământ sau bani — și pentru aceea apoi cu dreptul sunt decorați cu brâu roșu și distinși cu onorifica titulă de protopopi onorari, după-cum adecă reclamă felul și mărimea darului, pe care respectivii preoți l'au făcut pe seama bisericii sau școlai.

Făcându-se așa, precum eu în și prin cele zise propun ca să se facă, preoțimea noastră ar vedea, că precum preoții cari comit fapte contrare chemării și poziției lor — se pedepsesc, astfel preoții cei harnici să dist. făcându-se așa, în preoțimea noastră s'ar stărni nobila rivnă de a emula întru împlinirea cu zel, conștiințiositate și punctuositate a chemării și oficiului preoțesc, — ceea-ce fără îndoială că ar avea ca urmare sigură creșterea vazei și autorității preoților, și combaterea cu îmbucurător efect atât a scăderilor înrădăcinate în popor, cât și în special a scăderilor cari se arată în vieața noastră bisericească și școlară.

Răspuns dlui Goldiș.

I.

Pseudoistoricul V. Goldiș, fost profesor de istorie la liceul din Brașov, trecut din «causă de boală» în bine-meritul stat de pensie, ear' de present pensionist al bisericii Sf. Nicolae din Brașov, secretar al consistorului din Arad, director al școlai de fetițe din Arad și stilp al clicei tribuno-poporale, prins în flagrant și dovedindu-i-se, că manualele de istorie sunt plagiaturi în adevăratul înțeles al cuvântului după alți istorici, în loc să-și tragă consecuențele, recunoscându-și greșeala, pocăindu-se și să abzică din demnitatea de membru al secțiunii istorice al «Asociațiunii», într'un articol recent publicat în foaia d.la Arad — sub titlul — «Epilogul Luptei» scrie:

În toiul luptelor pentru îndeplinirea scaunului episcopesc din Arad, mulți fruntași români, cari nu voiau să sprijinească nici de cum candidatura la acest scaun a părintelui archimandrit Augustin Hamsea, au fost împoșcați în chipul cel mai mardar... și eată că după-ce pe fiertatul episcop Goldiș îl daseră gata ca plagiator, după-ce aceeași soarte a trebuit să o îndure și Roman Ciorogar, am venit și eu la rând și fusei demascat publicului ca un mare plagiator.

Câtă perversitate goldișisto-șiriană! Dnul Goldiș pentru a abate atențiunea cutitorilor dela descoperirile publicate în «Unirea» și «Activitatea» se leagă de cestiunea alegerii de episcop dela Arad susținând în mod de tot temerar, că din acelaș motiv a fost făcut plagiator și fostul episcop Goldiș și Roman Ciorogariu.

Regretăm, că tocmai dnul Goldiș suleveză din nou o cestiune din cele mai neplăcute pentru biserica noastră gr.-ort., când tocmai d-sa ca nepot al fostului episcop Goldiș ar fi chemat în prima linie ca astfel de momente să nu se mai releveze, ci asupra lor să se tragă vëlul uitării.

Odată relevantă, datorință avem, ca cu datele autentice în mână să-i documentăm dlui Goldiș, că pastorala emisă de reposatul episcop Goldiș de sfințele sârbători ale învierii Domnului din anul 1900, este plagiată din cuvânt în cuvânt din «Predicatorul Sâteanului Român» fasc. IV. Gherla 1875. (vezi «Tribuna» 1901. Nr. 60, în care ambele au fost publicate în coloane paralele).

Multă nedumerire și adencă consternare a produs descoperirea «Tribunei», atât între ai nostri cât și între streini. Atât presa streină, cât și «Tribuna» și «Gazeta» s'au ocupat pe larg cu această chestiune penibilă.

Redactorul ziarului «Aradi Közöly» a și interviewat pe fostul Episcop în această cauză.

Regretatul episcop Goldiș a și recunoscut înaintea jurnalistului maghiar, că pastorala e plagiată, exclamând adencă măhnit: „Tehelek én róla, ha megbizhatlan plagiatorok vettek körül.” (vezi «Aradi Közöly» 14 Aprilie 1901).

«Tribuna» ocupându-se din nou cu cestiunea pastoralei plagiate scria:

P. S. Sa (Goldiș) a declarat că aflând știrea despre plagiare a fost consternat și cercetând mai de aproape „m'a atins foarte neplăcut lucrul, de oare-ce acusa s'a a devenit de adevărată”.

«Tribuna» continuă mai la vale:

»Pe baza unor informații ce avem V. Mangra ar fi autorul plagiatului.... «Tribuna încheie»: »Am dat pe scurt părțile mai marcante ale interviewului din care rezultă, că pastorala scrisă și ținută în biserica catedrală din Arad este o plagiatură.»

«Gazeta Tr.» ocupându-se cu cestiunea pastoralei plagiate scria:

»Presa maghiară firește a luat notiță de acest fapt (plagiatura pastoralei), ba dorind să afle și mai mult un redactor al foii guvernamentale «Aradi Közöly» care în toate cestiunile noastre bisericești primește informațiuni direct din curtea episcopescă, a interviewat în aceasta cauză pe dl episcop Goldiș. P. S. Sa aruncă vina pe un sfetc al seu, îl numește chiar cu numele spunând că pastorala cu pricina a fost redactată de părintele Ignatiu Papp. Să plânge totodată P. S. Sa că ce poate să facă dacă e încunjurat de plagiatori. — Deși păr. Ignatiu Papp nu a desmănit în nici o formă aserțiunea episcopului său, a declarat categoric cunoscuților săi, că în cestiunea plagiariei nu are nici un amestec.

»Să susține însă atât în Arad cât și în diecesă, că părintele V. Mangra este autorul despomenitei pastorale.

Cucerencia sa este destul de pffic ca să se scoată și din aceasta, dacă nu altfel cel puțin convingend pe «amici» că «Predicatorul sâteanului român» a plagiat din «Biserica și Școala».

Din aceste date autentice reproduse din «Tribuna», «Gazeta Tr.» și «Aradi Közöly» se costată că neadever a grăit dl Vas. Goldiș atunci când în «Tribuna Poporului» a afirmat că din cauza alegerii de episcop la Arad »pe fiertatul episcop îl daseră plagiator gata»; — din contră pe baza datelor de mai sus, ori-ce om cu mintea la loc, care nu vede lucrurile prin prisma «Trib. Pop.», trebuie să constate:

1. Că pastorala dela paștile anului 1900 dată de episcopul Iosif Goldiș a fost plagiată.

2. Plagiatura pastoralei a recunoscut-o însuși reposatul episcop Goldiș.

3. Reposatul episcop adenc măhnit a recunoscut înaintea jurnalistului maghiar că e încunjurat de plagiatori și de sigur că episcopul s'au gândit în acel moment la trifoliul Mangra—Ciorogariu—Laczi Goldiș.

4. Plagiatura a comis-o după aserțiunile «Tribunei» și «Gazetei» V. Mangra.

5. V. Mangra, cât a fost în vieața episcopul Goldiș nici odată nu a desmănit aserțiunea «Tribunei» și «Gazetei».

Îl somăm deci pe dl Goldiș să se explice arătându-ne necsul causal între plagiatura pastoralei din 1900 și alegerea de episcop din 1902!

Arad, Decembrie 1903.

Podgoreanul.

SERATE de ale meseriașilor români.

Prin stăruință la isbândă! Eată lozinka »Reuniunii sodalilor români din Sibiu«. Presidentul Tordășianu, încă sub impresia plăcută a sârbării de înfrățire și de dragoste dela onomastica sa, în cuvântul precedat executării programului ședinței literare a 11-a (din 26 Noemvrie n. c.), ne pune la inimă, ca în lucrările noastre folositoare să nu ne lipsească stăruința și entuziasmul. Stăruința și entuziasmul vrednicilor noștri înaintași, au dat naștere fortăreței (Reuniunii) noastre, din care cu ochi pîntrunzători privim spre viitorul nostru; stăruința și entuziasmul ne-a asociat, stăruința și entuziasmul ne-a creat fondurile, ne-a procurat casa proprie, ne-a făcut stimați în ochii binevoitorilor noștri, stăruința și entuziasmul transpiră din toate lucrările noastre, apreciate și sprijinite după vrednicie de toți cei buni ai noștri. Stăruința și entuziasmul deci se nu ne lipsească și cauza noastră sfântă de victorie va fi încoronată. Nu e de mult de când meseriașul nostru era desconsiderat și nu e de mult, de când în orașul nostru, eminentamente industrial, abia era vorba de meseriaș român. Astăzi mulțumită stăruinței și însuflețirii românului, — mai că nu e stradă principală, în care se nu-și aibă modestul seu atelier, firma sa, și meseriașul nostru. Astăzi numărul meseriașilor, numărul sodalilor și învățăceilor meseriași de-ai noștri crește în mod simțit. Și de unde până aci, marea mulțime a meseriașilor noștri abia trecea unul până în 2 ani prin școala sătească, astăzi mulțumită aceleiași stăruințe și aceluiaș entuziasm, avem un număr însemnat de meseriași până și cu pregătire de câteva clase gimnasiale. Unde până aci abia ne puteam mândri cu o Reuniune, două de meseriași, — astăzi stăruința și entuziasmul inimilor nobile și a minților luminate, naștere a dat la asemenea așezăminte până și în capitala țerii și în cea a imperiului. Stăruința și însuflețirea, ce va călăuzi pe tinerii noștri sodali, dornici de a-și îmbogăți în străinătate capitalul intelectual, neapărat futorul măiestru, afla-vor povățuitori buni și cu durere în cei de stăruință și de entuziasm stăpâniți.

Mai făcend mențiune pioasă despre trecerea la cele vecinice a mult regretatului asesor consistorial Zach. Boiu, de memoria căruia ne leagă lungul șir de ani, în cari membru ajutor al Reuniunii a fost; frumosele strofe din oda sa, închinată »La jubileul de 25 ani« al Reuniunii (1 Oct. 1902); cuvintele calde, cu cari, în calitate de president al juriului primei expoziții industriale, aranjate la 1902, a deschis și condus lucrările juriului acelei expoziții, — da cuvântul zelosului notar Ioan Apolzan, care cetește sumarele ședințelor administrative, în cari eternisată este participarea Reuniunii la doliul, ce ne-a încins, în urma loviturii îndurate prin pierderea mult regretatului binefăcător al meseriașilor noștri, Z. Boiu. Tot din aceste am aflat despre demersurile luate de comitet pentru o călătorie folosi toare la expoziția de mașini din Budapesta, ce s'ar întreprinde în sârbătorile Crăciunului și pe spesele de călătorie ale camerei comerciale din Brașov; despre zelul desvoltat de despărțământul femeiesc pentru adunarea de daruri de Crăciun etc. etc.

Intrarea în programul seratei a făcut-o bravul și bine disciplinatul cor al dlui N. Constantin, cleric, cu cântarea corală »Coroana cufundată« de Böniche, căreia i-a urmat d-șoara Eugenia Roman cu »Balada« de Coșbuc, predată cu inimă; dl Valeriu Dragoș, cleric, ne-a înveselit cu un »Solo de violină«. Dl Filimon Delorean, sodal cismar, a fost destul de comic în predarea bucății »L-au luat altcineva...« de Sandu-pungă-goală; mica și gingașa școlăriță

Aurica Cioranu, prin declamarea poeziei »Visul unei copile« de Zaharie Boiu, ne-a reînprospătat în memorie cuvintele blânde și părintești ale reposatului autor, adresate ființelor plâpânde; dibaciul mănuior al arcușului dl Ioan T. Vasilichi, cancelist adv., a fost neîntrecut în executarea mai multor arii cu violina acompaniat la clavir de dl N. Constantin. Voinica școlăriță Anița Prașca cu poezia »Rugămintea din urmă« de Coșbuc, ne-a atins în mod plăcut și cele mai simțitoare coarde ale inimei; dl Vasile Dimitriu, sodal cismar, ne-a cântat binișor, câteva romanțe; dl Boștin, cleric, ne-a ținut în continuă veselie prin predarea unui monolog comic; dl Victor Murășanu, cleric, acompaniat la clavir de dl N. Constantin, a cântat plăcut un solo de flaut. De încheiere dl Titu Morariu, cleric, unul din cei mai buni declamatori ai seminarului, ne-a pus în uimire cu predarea poeziei »La icoană« de Vlahuță.

La sortarea cărților dăruite de Reuniune, norocoși au fost din 125 persoane prezente, 15 participanți.

Cu recomandarea de a fi cuprinși cu toții de stăruință și însuflețire în lucrările noastre, își încheie raportul seu plictisitor.

»Invingătorul«.

Literatura goldișilor.

(Urmare și fine).

Vor fi vro trei săptămâni de când un fruntaș român din Paris s'a dus la teatrul național să asculte piesa »L'idiot«, despre care cetise prin ziare, că a avut un succes strălucit. Românul nostru, om de litere, în decursul reprezentării, observă, că »L'idiot« prea seamănă cu »O scrisoare pierdută« de I. L. Caragiale. După reprezentație își procură textul »L'idiotului« îl aeamănă cu lucrarea lui Caragiale și se convinge pe deplin că »L'idiotul« e goldișit și că onoarele și laudele le-a încasat goldișul francez fără de a le învrednici. Imediat dă alarmă și piesa se joacă în continu, dar de pe afișurile păreților numele »autorului« francez a dispărut mai iute ca nimbul istoric al dlui G. și azi se spune tuturor, că »L'idiotul« e traducere după »O scrisoare pierdută« de I. L. Caragiale. Piesa goldișului francez încă a fost censurată, de cătră direcția teatrului francez, care la tot cazul mai bine își pricepe meseria decât diurnistul consistorului, iar critica ziarelor franceze bijbăia de laude la adresa »genialului« autor, care, prins cu ocaua cea mică, n'a zis, ca dl G., că »piesa a fost censurată de oameni competenți și introdusă în repertoarul teatrului francez din Paris«, ci s'a mai cam dus dinaintea ochilor cunoscuților, căci prea îl ținutau la stălpul ruinei.

Alt cas. Acum trei ani un oficer prusiak a tipărit o carte în care descria pășăniile lui din Africa, unde mai era să moară de sete, unde s'a luptat cu elefanții, pe care i-a împușcat și uude puțin a lipsit ca sălbaticii indigeni să nu facă ospet din carnea lui. Cartea s'a trecut iute și oficerul-autor a fost decorat pentru meritele-i literare. Și pe urmă se dovedește, că oficerul nostru, ca și dl G., a asudat, nu pe ozele Africei, ci în odăta-i bine încălzită din Berlin, unde s'a luptat nu cu elefanții, ci cu gândul, că în ce fel ar putea mai bin' traduce pe nește pășăniile din Africa ale unor călători și pe urmă autori — englezi. Plagiatura a fost descoperită, oficerul a fost despoiat de uniformă, căci cei ce l'au decorat așa au chibzuit, că un hoț literar nu e vrednic să poarte strălucitorul costum.

Atât francezul cât și prusiakul au devenit oameni cunoscuți — pe urma muncii altora. S'apoi se mai zică cineva că din nimic nu se poate face nimic!? În toată țara poleacului nu-i șoachtet, care se nu știe, că și din pietri se pot naște fire d'ai lui Israel și istoria ne e martoră că din samsar de mai-muțe unul s'a făcut oblu cardinal, iar un împărat roman și-a făcut consul din un patru-ped luat dela ieslele grajdului. De ce dar să nu se urce iute pe scara avansării și un plagiator, care are la activul seu un morman de manuale școlare?

Însă tot istoria ne spune, că consulul din vorbă a fost mai cuminte de cât stăpânul său împărat și cei-ce din plagiatorii au făcut secretari și asessori și muritori la Asociațiune încă n'or fi fost mai cuminte de cât bătrânul împărat.

Pe dl G., înțelepții adunați, ni-se pare dela Mehadia, l'au băgat în secția istorică a celui mai înalt areopag cultural al nostru. Și cum în trecutul apropiat, la Arad, măsură vredniciei era cutezanța, dl G., a fost adus de secretar consistorial. Și cei dela Sibiu și cei dela Arad au adus dela Brașov un capital și azi s'a dovedit, că capitalul nu aduce interese, ba dimpotrivă, e în spre răul celui ce-l are.

Nici la o Asociațiune, nici la consistor dl G. nu schimbă fața lucrurilor, căci nici mai tare ca Samson nu-i, nici nu-i mai cuminte ca Solomon. Ampătit-o cu el ca cu o friptură — ministură prea tare umplută, pe care după ce-o mănți, stomacul nici barem mângăiat nu-ți rămâne.

O vorbă ca o sută: dacă legea pedepsește pe cel ce fură o coabă de găină, nu e corect, ca cel ce ia pasage întreg, cel ce ia rodul minții și osteneleltoare se rămână pedepsit. Sfințitor din Consistor și nemuritorilor dela Asociațiune! Faceți-vă datorința!

Un român adevărat.

ECONOMIE

Nutrețurile.

(Urmare și fine).

Unii sfătuesc a asocia lucernei trifoiul de liveade. Nu sunt de această părere. E drept că această asociație ar da o primă recoltă mai abundentă, însă nu trebuie să perdem din vedere că trifoiul vegetează în primul an cu mai multă putere de cât lucerna și, prin urmare, ar jena-o în dezvoltarea ei. Apoi în anul al doilea sau al treilea, după dispariția trifoiului, ar rămânea goluri, pe care le ar ocupa buruienile. E deci preferabil a nu asocia lucerna cu nici o altă plantă. Dacă însă înființăm o lucernărie pentru o durată de 4—5 ani, atunci putem să-i asociem sparceta, a cărei durată de existență e mai lungă și se sămânăm la pogan 4, 5 kgr. de lucernă și un hectolitru de sparcetă cu teci. În cazul acesta, sparceta s'ar sămâna la o adâncime mai mare, iar lucerna deasupra.

Ca lucrări de întreținere recomand plivirea buruienilor vivace care s'ar ivi nu numai în lucernărie, dar chiar pe marginile ei, apoi grăpatul cu grapa de fier. Gunoirea, îngrășămintele minerale, ca gipsul, cenușa, etc., irigațiunile, stropirea cu urină diluată sunt atâtea mijloace care sporesc producțiunea lucernărilor, însă ele devin de prisos dacă terenul e bun și dacă a fost bine pregătit de la început; și apoi la noi, oamenii cam cu greu se dedau la asemenea operațiuni. Grăpatul însă e necesar, cel puțin în fie-care primăvară, prin Martie, pe un timp uscat, când nu mai există temeri de înghețuri mari, dar țeranul nostru nu va putea executa nici această lucrare, fiind că n'are grapă cu dinți de fier. În anul întâiu se nu se grape însă lucerna; nefiind încă destul de bine înrădăcinată. După câți-va ani, mai ales dacă lucernăria a fost invadată de buruieni, e bine să arăm superficial lucerna și apoi s'o grăpăm în cruciș și în curmeziș întâiu cu o boroană, apoi cu o grapă de mărâcini. Departe de a-i aduce vr'o stricăciune, această arătură superficială va face ca lucerna să odrăsească cu mai multă putere, căci colectul acestei leguminoase se află la 4, 6 și chiar 10 centimetri mai jos de suprafața solului și o arătură superficială nu îi vatămă colectul. Chiar Pliniu recomandă ararea lucernărilor copleșite de buruieni. Eu grap lucernăriile mele aproape după fiecare coasă.

Dintre toți dușmanii lucernei, cel mai cumplit e torțelul sau *cuscuta*, un

parasit cu mulțime de fire filiforme, care se acățară de lucernă, o sugrumă, o năbușe și îi causează peirea. Îndată-ce descoperim o vatră de torțel, trebuie să cosim lucerna de pe acea vatră cât de aproape de pământ și s'o nimicim prin foc. Apoi, pe locul unde a fost torțelul, se punem un strat de vr'o 10—20 cm. pae mărunt, udate puțin și se-l părlim bine; se săpăm locul și se sămânăm altă lucernă cu puțină hrișcă, cu meiu, etc., iar, în lipsă de sămânță de lucernă, se sămânăm pe acel loc o plantă anuală oare-care, până se ne putem procura sămânță de lucernă. Dl Ponsard recomandă a stropi locul unde a fost torțelul — după-ce s'a cosit — cu o soluțiune de 5—10 klg. de sulfat de fer în 100 litri apă. Dacă operația se face pe un timp senin, ceea-ce grăbește oxidarea sulfatului de fier, trei zile sunt de ajuns spre a face să dispară planta parasitară; apoi cu o greblă se curăță locul atacat de tot ce a mai putut rămânea pe el. Părlierea cu pae este însă mai la îndemâna ori-cui. Operația se se întindă ceva mai departe — cu puțin jur-împrejur — de cât vatra constatată, căci se poate să scape ochiului cât de bun fricele izolate de torțel.

Despre recoltarea lucernei, voi vorbi de odată cu aceea a celorlalte leguminoase.

J. S. C. A.

Al. Ciurcu.

SCARLATINA

Scarlatina este o boală foarte molipsitoare, epidemică și foarte periculoasă, lovind mai mult pe copiii între vîrsta de 1—18 ani. Poporul nu o cunoaște bine, totdeauna o ia drept coriu sau pojar (rugeola), numind-o «coriu cu gălci», din cauză că boala este însoțită de roșeață și durere în gât. Cine a zăcut odată nu se mai îmbolnăvește și a doua oară de această boală. Causa ei este datorită unei seminte anumite, foarte mică (știința n'a putut s'o găsească încă) și care de bună seamă se găsește în gătul bolnavilor, în sângele lor, în cojile ce se curăță de pe corp și chiar în aerul din camera bolnavilor cu scarlatină, care se poate depune pe haine, în apa sau laptele ce s'ar găsi în acea cameră, sau pe alte obiecte. În adevăr, s'a văzut că și laptele unor lăptărease a imprăștiat scarlatina, fiind că acel lapte avea sămânță de scarlatină. Unii învățați cred că între febra aftoasă a boilor și vacilor (boala de gură și picioare) și între scarlatină, este o asemănare mare, așa că dacă s'ar îmbolnăvi copiii cu bale dela febra aftoasă, ar fi ferii de a mai căpăta scarlatina. În România nu s'a făcut încercări, ca să se dovedească acest lucru.

Semnele boalei. Ca la ori-ce boală molipsitoare, sămânța scarlatinei, îndată ce a intrat în coșul unui copil, clocește acolo câtva timp, dela 1—6 zile, fără să simțim ceva, apoi începe boala cu semnele următoare: febrință mare peste tot trupul, pielea e uscată și ferbinte (40°—41° grade), pulsul de la mână se bate iute (dela 120—140 pe minut), sete, uscăciune și durere în gât, bolnavii înghit cu greu, au gălci cu umflătură, friguri cu tremur une-ori, durere de cap, neliniște mare, greață sau vărsături, diaree (urdinare) sau constipație (incuială), ear la copiii mai mici și spasme sau delir. Dacă ne uităm în gătul bolnavilor, vedem că toată gura și fundul gătului sunt roșii ca zeama de smeură. Limba la început albă și acoperită de o materie gălbuie, după câteva zile, devine foarte roșie, și când boala este grea, limba e uscată.

După o zi sau 36 ore, începe a se arăta pe corp o roșeață, începând întâiu pe gât sau pe piept, apoi pe spete, picioare, mâni, și la urmă pe față. Această roșeață se observă la în-

ceput, sub forma unor pete roșii, apoi se întind, formând ca un postav roșu, neted sau cu mici brobonele, rari pe la mâni și picioare. Coloarea roșetei nu este la fel peste tot corpul sau ca la toți bolnavii, ci pe unele locuri e mai închisă, vînată chiar, la alții mai deschisă, sau trece nebăgată în seamă, după cum boala e mai grea sau mai ușoară. (Va urma.)

NOUȚĂȚI

Ordinul ministrului de războiu.

Monitorul oastei publică un ordin al ministrului comun de războiu cu data 17 Decembrie, în care, pe baza deciziei prea înalte se ordonă chemarea în serviciu activ a contingentului disponibil al rezervii de întregire din ultimii trei ani de recrutare din Ungaria, și pe feciorii, cari cu 31 Decembrie 1903 intră în primul an al rezervii, — respective sunt a-se reține în serviciu activ și peste timpul permutării lor în rezervă, intru cât o pretinde aceasta necondiționat depinițataea contingentului din serviciul activ.

Prin urmare fecorien, cari cu ziua de 31 Decembrie intră în primul an al rezervii și cari servesc de fapt — și cu privire la concedierea căroia nu s'au luat, pe baza ordinului dela 15 Decembrie, dispozițiuni până la finea anului curent, vor fi reținuți în serviciu activ și peste acest termen.

La infanterie, vînători și trupele sanitare nu pot fi chemați în serviciu decât cei din rezerva de întregire. La marina de războiu serviciul activ excepțional se poate omite cu totul.

Soldatii, cari actualmente nu sunt în serviciu activ, se vor chema sub steag pe ziua de 1 Februarie 1904. Rezerviștii de întregire din anul de recrutare 1901, cari pe baza ordinului dela 7 Dec. 1903 ar trebui chemați la exercițiu de arme, vor fi ținuți în serviciu activ și peste termenul acestui serviciu, dacă n'ar fi suficient numărul rezerviștilor de întregire din 1902.

La cavaleria din Ungaria, la artileria de câmp și la trupele de tren sunt a-se chema la exercițiu de arme rezerviștii de întregire obligați, ear dacă aceștia n'ar fi de ajuns, se vor chema la exercițiu de arme pe timp de 28 zile rezerviștii obligați la acest serviciu.

Acesta este, în traducere verbală, ordinul ministrului de războiu, care nu se mulțumește cu chemarea sub steag a rezervelor de întregire, ci reține în serviciu și pe feciorii, cari nu numai au împlinit trei ani de serviciu, ci au fost reținuți până azi în serviciu activ, din cauză, că nu s'au putut face recrutările în anul curent. »G. T.»

O rectificare justă. Sub rubrica »Pentru feiertatul Augustini« în nr. 49 al foii noastre dela 17. I. c. s'a publicat o corespondență, prin care se presupune, că dl Vasile Goldiș, secretar episcopesc în Arad ar fi colectat o sumă oare-care pentru ridicarea unui monument la mormântul regretatului Augustini, despre care nu ar fi dat socoată. Apoi, că ar fi colectat o altă sumă pentru nenorocii din Șepreuș, despre care asemenea nu a dat socoată publică.

În urma acestei presupunerii dl V. Goldiș ne scrie cu datul de 19 I. c. o rectificare, căreia cu bucurie îi facem loc, și anume:

1. Referitor la colecta pentru Augustin. ne trimite un proces verbal subscris de d-nul: Dr. Stefan C. Pop, Sava Raicu și Iulu Herbay luat cu datul Arad, 29 Dec. 1902, prin care se constată că după lista originală, ce asemenea ne-a pus-o la dispoziție, a colectat 853 cor. 50 fileri, din cari s'au acoperit speșele de înmormântare cu 67 cor., ear restul de cor. 786 fil. 50 s'a dat d-nui Sava Raicu cu scop de a se depune spre fructificare la inst. »Victoria«;

Cu epistola de d'to Maidam, la 21 Nov. 1903, Alexandru Liuba recunoaște că a cerut un avans de fl. 60 pentru Relieful de lipsă a monumentului, în fine;

2. colecta pentru Șeiteni și bani i-a trimis, după-cum dovedește recepșia poștei din Arad, de d'to 12 Dec. 1903, în sumă de 120 cor. la adresa dlui M. Veliciu.

Pe temeiul acestor date originale, de clarăm, că »afacerea monumentului Augustini și Șepreușenilor este în deplină ordine«.

Ceva-ce prin aceasta și rectificăm cu plăcere.

Pentru Muzeul istoric și etnografic. Onorată Redacțiune! Vă rugăm să bine-voiți a induce în »consemnarea sumelor contribuente de membrii comitetului central al Asociațiunii pentru Muzeul istoric și etnografic« și pe domnul Ioan F. Nișgrău, profesor în Blaj cu suma de K. 200. Cu distincția stima. Sibiu, la 2 Dec. 1903. Președintele Asoc.: Șulufu.

Dl Lazar Marcel Moldovan, fiu dlui George Moldovan, notar pensionat și proprietar în Băița (comit. Hunedoara) a obținut diploma de inginer de mine la academia din Freiberg (Saxonia).

Felicitările noastre!

Dela comisia de imunitate a dietei. Zilele acestea comisiunea de imunitate a dietei ungare a avut la ordinca zilei mai multe cereri pentru suspendarea imunității. Așa pe lângă câte-va cereri pentru duel procurorul din T. Murășului a cerut suspendarea imunității lui Lutz Korodi, spre a-și face pedeapsa la care a fost condamnat pentru »afățare«; Gabr. Ugron, pentru faliment fraudulos; L. Csávolszky, pentru dosrea a trei polițe în valoare de 34,000 coroane; Dr. Paul Nessi pentru defraudarea sumei de 604,000 cor.; Bela Jankovich pentru dosirea de giuvaereri cerute dela diferiți giuvaergerii din Budapesta spre vedere și pe cari nici nu le-a înapoiat; Valentin Eötvös pentru defraudare și escrocherie. Comisiunea s'a pronunțat în toate aceste casuri pentru suspendare. Este de remarcat, că aproape toți din acești deputați urmăriți fac parte din pleiada obstrucțiștilor celor mai turbați, cari »luptă pentru isbândirea postulatelor naționale«. »G. T.«

Liferanțe de carne. Avem informație, că dl Nicolae Opincar a obținut liferația de carne a garnisoanei militare ces. și reg. din Oraștie pe anul 1904.

Negustor pedepsit. Negustorul Ioan Chromek din Oraștie a cumpărat pe credit mărfuri în valoare de 40,000 coroane, și apoi le-a vîndut pe preț de nimic. Totodată și-a vîndut trăsura și caii, astfel că după-ce a ajuns în concurs nimic nu s'a mai aflat la el. Contra lui s'a pornit apoi cercetare criminală. În zilele trecute a fost pertractarea finală la tribunalul din Deva. Chromek a fost pedepsit pentru bancrută frauduloasă la 2½ ani temniță grea.

Sfaturi.

Înima omenească este ca și un loc de nuntă. Nu se cade să între'n ea decât cei chemați, pe care-i iubești.

Oamenii sunt de trei feluri: Mai aleși decât tine, mai de jos și asemenea ție. De cei mai aleși, cade-se să ascuți pe cei mai de jos, să i îndrepți cu blîndețe, ear celor asemenea ție, se nu te împotrivesți.

Chiemarca ta este ca să cercetez faptele tale, dar' nu să defaimi pe ale altuia, — grădina ta, dar' nu a altuia ești chieamat a o plivi.

Dacă e vrednic de laudă prietinu tău, laudă-l de dos, — dacă faptele lui sunt vrednice de ocară, defaimă-l în față, ca să-l îndrepți. — De calci acestea, ești ori lingușitor ori defăimător.

Nutreț de vînzare!

Subscrisul am 20 caré fên de vînzare, calitate bună. ✕ ✕

Orăștioara-de-sus, în 23 Decembrie n. 1903
Felsővároszi,

Ioan Olariu, preot gr. or

Calendare pe anul

→ **1904.** ←

Cartea Românului. Prețul 60 bani. Se poate procura la tipografia «Victoria» în Șimleu (Szilágysomlyó). În acest calendar se cuprind portretele reușite a celor 3 bărbați fruntași și conducători ai Sălagiului: George Pop de Băsești, Alimpu Barboloviciu și Andreiu Cosma.

Calendarul practico. Lugoj. Prețul 50 bani. Se poate comanda în librăriile Adolf Auspitz și Coloman Nemes în Lugoj. Cel mai voluminos și practic calendar.

Calendarul «Poporului Român». Budapesta. Prețul 50 bani. Se poate comanda la redacția «Poporului Român», Budapesta VI. Strada Vörösmarty 60/a. Cuprinde literatură interesantă și instructivă.

Calendarul «Bunul Eonom». Prețul 30 bani. **Calendarul «Teranului».** Prețul 40 bani. **Calendarul «Sfintei Treimi».** Prețul 50 bani. Aceste calendare se pot comanda la tipografia «Ideal» din Hunedoara.

Calendarul «Unirii». Prețul 50 bani. Se poate comanda la tipografia archidieceșană în Blaj (Balázsfalva).

Lemne de zidiri și scânduri.

Subsemnatul aduc la cunoștința on. public, că sunt provăzută din nou cu un bogat deposit de **lemn de zidiri și scânduri**, precum sunt: **grinzi, vanturi, căpriori** și tot felul de material de lemn.

Depositul meu se află în **Orăștie** (Strada Pricazului, casele Dlui V. N. Bidu) și o filială la **Geoaiu**.

Se trage luarea aminte a on. public, că toate lemnele de clădire sunt acurate din marele deposit de lângă Brașov, și anume, brad adus pe osie, ear' nu plutit.

Materialul bun și prețurile moderate sunt deja cunoscute.

Cu toată stima

Ferencz & Weinberger.

10—

Insertiunile și reclamele sunt sufletul comerțului!

Insertiuni și reclame cu prețuri moderate se primesc la administrația foii „Activitatea“

„Minerva“

Institut Tipografic

Orăștie.

Se recomandă a executa următoarele:

- Opuri, Broșuri și Placate
- Bilete de logodnă și cununie
- Carte și epistole

☆ **Circulare & preț-curenturi**

Note, Bilete de vizită după plac și cerere

Registre și imprimate

Anunțuri, Compturi și Adrese, Bilanțuri etc. etc.

Această tipografie e provăzută cu cele mai bune mijloace tehnice și fiind bine asortată cu tot felul de caractere de litere din cele mai moderne, e pusă în pozițiune de a pute executa ori-ce comandă prompt și cu cea mai mare acurateță!

Comande din afară se efectuează repede!

Bani! Bani! Bani!

Subsemnata întreprindere de credit stă în legătură cu cele mai mari bănci din țeară și exoperează

— **împrumuturi pe pământuri și edificii** —

cu cele mai favorabile condiții și cu cele mai ieftine interese, și anume pe termen de 10—70 ani cu 2%—5³/₄%.

Credit personal cu garanți și obligație pe 5—10 ani.

La funcționari de stat, comitat și oraș, precum și la ofțeri, credit simplu și fără giranți.

— La dorință servim cu informațiuni, rugând marcă postală. —

„PECUNIA“

întreprindere de credit, Sibiu (Nagyszeben).

„Dacia“ — apă minerală!

Dr. Hankó Vilmos profesor, membrul Academiei maghiare de științe, a caulificat apa naturală de conținut acid-carbonic a »Isvorului-Dacia« de apă gustoasă excelentă și de neprețuită.

Resultatul analizei și părerea sa o comunicăm în traducere autentică

ANALISA CHEMICĂ

a apei acre »Isvorul-Dacia« din Șoimușul-Murășului lângă Deva.

	in 1000 grame apă
Calcium hydrocarbonat	1.0542 « «
Magnesium «	0.3497 « «
Calcium sulfat	0.2316 « «
Natrium hydrocarbonat	0.1705 « «
Fer «	0.0390 « «
Kalium chlorid	0.0520 « «
Mangan hydrocarbonat	0.0145 « «
Kalium «	0.0094 « «
Lithium «	0.0019 « «
Silicium dioxid	0.0096 « «
Suma substanțelor solide	1.9333 grame apă
Acid carbonic liber	2.3953 « «
Volumul acidului carbonic liber	1214.6 c. c.

Precum dovedește analiza »Isvorul-Dacia« din Șoimușul-Murășan (apă acra de Pauliș) e a se număra în grupa acelor ape acre pământoase, cari conțin fer. După caracterul seu chemic, format din cantitatea și proporția părților sale constitutive, isvorul acesta face parte din grupa apelor mai renumite. Are un prea plăcut gust și fiindcă conține deosebit mult acid carbonic — în privința căruia »Isvorul-Dacia« ocupă un loc între apele acre mai de frunte — prin limpezirea sa e o excelentă apă de beut. Pentru locuitorii părților lipsite de darul unei ape sănătoase: apa »Isvorului-Dacia« e de neprețuit. Din compoziția potrivită a apei se poate deduce, că și pentru praxa medicală »Isvorul-Dacia« va fi un factor important.

Conform actului alăturat, apa trimisă spre analizare s'a scos și sigilat în fața antistiei comunale.

Budapesta, la 3 Martie 1903.

(L. S.)

Dr. Hankó Vilmos m. p.,
profesor de chimie la școala reală
superioară de stat a cercului 11-lea
din Budapesta, membru al academiei
maghiare de științe.

Am îngrijit, ca aceasta apă distinsă și recoroitoare, care beută curată și cu vin ori cu sirup este tot asemenea de excelentă, să fie pusă la dispoziția on. public.

Comandele se fac la biroul »Dacia« întreprindere de apă minerală în Deva, unde se află totodată și depositul.

Expediția se efectuește în lăzi închise de câte:

- a.) 25 sticle à 1 Ltr. predat gara Deva cu prețul de Cor. 1.85
- b.) 50 « « 1 « « « « « « « « 3.40
- c.) 25 « « 1/2 « « « « « « « « 1.60
- d.) 50 « « 1/2 « « « « « « « « 2.90

Transportul pe linia ferată privește pe cumpărător.

Pentru ladă și sticle ne retrimise se socotește:

- a.) pentru o ladă Cor. 2.—
- b.) « 1 sticlă de 1/1 ltr. « .16
- c.) « 1 « « 1/2 « « .14

Isvorul mineral este proprietatea institutului de credit și economii »Dacia« societate pe acții în Orăștie—Szászváros.

Direcțiunea.